

Bài 19. VƯƠNG QUỐC PHÙ NAM

Học xong bài này, em sẽ:

- Mô tả được sự thành lập, quá trình phát triển và suy vong của Phù Nam.
- Trình bày được những nét chính về tổ chức xã hội, kinh tế của Phù Nam.
- Nhận biết được một số thành tựu văn hoá của Phù Nam.

Khoảng đầu thế kỉ XX, trong khi làm ruộng, nông dân ở vùng Óc Eo (thị trấn Óc Eo, Thoại Sơn, An Giang) đã nhặt được nhiều đồ trang sức quý. Đến năm 1944, Viện Viễn Đông Bác cổ của Pháp đã tổ chức đợt khai quật khảo cổ và phát hiện dấu tích về một vương quốc cổ có phạm vi chủ yếu ở Nam Bộ (Việt Nam) – Vương quốc Phù Nam.

Sự thành lập, phát triển và suy vong của Vương quốc Phù Nam diễn ra như thế nào?

1. Sự thành lập, phát triển và suy vong

Trên cơ sở Văn hoá Óc Eo và sự ảnh hưởng của văn hoá Ấn Độ, khoảng thế kỉ I, Vương quốc cổ Phù Nam được thành lập, có phạm vi lãnh thổ chủ yếu thuộc Nam Bộ (Việt Nam ngày nay).

Từ thế kỉ III đến thế kỉ V, Phù Nam trở thành một trong những đế chế mạnh nhất trong khu vực Đông Nam Á.

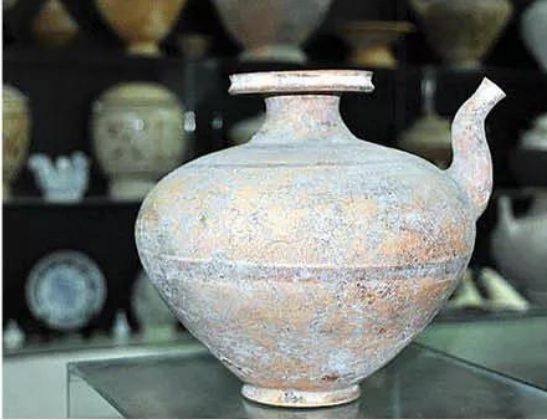
Bước vào thế kỉ VI, Phù Nam dần suy yếu. Đến khoảng đầu thế kỉ VII, Phù Nam bị Chân Lạp – một vương quốc của người Khơ-me thôn tính.

Đọc thông tin tư liệu kết hợp quan sát lược đồ hình 10.2 (trang 50), hãy xác định phạm vi lãnh thổ của Vương quốc Phù Nam từ thế kỉ III đến thế kỉ V.

2. Hoạt động kinh tế và tổ chức xã hội

Dựa vào điều kiện tự nhiên thuận lợi, cư dân Phù Nam lấy sản xuất nông nghiệp làm chính, kết hợp với đánh bắt thủy – hải sản, chế tác kim hoàn, sản xuất thủ công và trao đổi, buôn bán. Đặc biệt, ngoại thương đường biển của Phù Nam rất phát triển.

Hình 19.1. Bình gốm Phù Nam

Hình 19.2. Tiền vàng La Mã tìm thấy trong di chỉ Ốc Eo (Gò Tháp, Đồng Tháp)

Phù Nam gồm nhiều tiểu quốc nên tổ chức nhà nước còn tương đối lỏng lẻo. Đứng đầu nhà nước là vua, nắm mọi quyền hành, giúp việc là các tầng lớp, quý tộc. Dưới vua là các thủ lĩnh quân sự hay thủ lĩnh địa phương chịu sự chi phối quyền lực của Phù Nam.

Xã hội Phù Nam gồm các lực lượng chính như tầng lớp, quý tộc, nông dân, thương nhân, thợ thủ công.

- ❓ – Đọc thông tin và kết hợp quan sát các hình 19.1, 19.2, hãy nêu các hoạt động kinh tế và vẽ sơ đồ tổ chức xã hội của Phù Nam.
– Hình 19.2 gợi cho em suy nghĩ gì về sự phát triển của kinh tế Phù Nam?

3. Một số thành tựu văn hoá

Cư dân Phù Nam đã sáng tạo nhiều thành tựu văn hoá đặc sắc.

Cư dân Phù Nam có tín ngưỡng đa thần và sớm tiếp nhận các tôn giáo từ bên ngoài như Hin-đu giáo, Phật giáo. Đặc biệt, với cảng biển và giao thông đường thuỷ phát triển, Phù Nam được coi là “trạm trung chuyển” để các tôn giáo này tiếp tục truyền bá sâu rộng hơn vào nhiều vùng đất ở Đông Nam Á.

Nghệ thuật điêu khắc tượng, thần từ đá, gỗ của Phù Nam rất phát triển với những nét sáng tạo mang phong cách riêng – phong cách Phù Nam.

Cư dân Phù Nam ưa sử dụng đồ trang sức làm từ nhiều vật liệu khác nhau như vàng, đá quý,...

Hình 19.3. Tượng Phật Lợi Mỹ
(tượng gỗ, Đồng Tháp, thế kỉ IV)

Hình 19.4. Tượng Vit-nu Tân Hội
(tượng đồng, An Giang, thế kỉ III - V)

Hình 19.5. Chữ Phạn khắc trên nhẫn vàng
(Ôc Eo, thế kỉ V - VI)

Hình 19.6. Bộ sưu tập trang sức Phù Nam

Hình 19.7. Hoa văn trên ván đong thuyền Phù Nam
(điều khắc gỗ, Đồng Tháp, thế kỉ VI - VII)

? *Quan sát các hình từ 19.3 đến 19.7 và đọc thông tin, hãy kể tên một số thành tựu văn hoá của cư dân Phù Nam.*

Cách ngày nay khoảng 2 000 năm, cư dân Phù Nam đã sáng tạo một loại bếp làm từ đất nung, gọi là cà ràng. Bếp có thành che gió, có đáy giữ tro, lại gọn nhẹ nên rất tiện khi dùng trên thuyền hoặc trên sàn gỗ trong đời sống của cư dân vùng sông nước.

Hình 19.8. Mô hình cà ràng Phù Nam (bên trái) và ảnh chụp cà ràng ngày nay (bên phải)

Các em có thể khám phá thêm về cà ràng qua đường link:
<https://www.youtube.com/watch?v=kVRiXVntX5k>

1. Lập bảng tóm tắt những nét chính về sự thành lập, phát triển, suy vong; phạm vi lãnh thổ; hoạt động kinh tế và tổ chức xã hội của Vương quốc Phù Nam.
2. Vẽ sơ đồ tư duy về những thành tựu văn hoá tiêu biểu của Vương quốc Phù Nam.
3. Sự ra đời và phát triển của các quốc gia cổ trên lãnh thổ Việt Nam (Nước Văn Lang, Nước Âu Lạc, Vương quốc Chăm-pa và Vương quốc Phù Nam) có vị trí, ý nghĩa lịch sử như thế nào?